

Folkehelseplan for Saltdal kommune 2013-16.

Våren 2008 inngikk Saltdal en partnerskapsavtale om folkehelse med Nordland fylkeskommune. Nordland Fylkeskommune lager en ny overordnet plan for Nordland i løpet av 2013. Lov om folkehelsearbeid tredde i kraft 1.1.2012.

Kommunen skal iverksette nødvendige tiltak for å møte kommunens folkehelseutfordringer etter Lov om folkehelsearbeid. Dette kan blant annet omfatte tiltak knyttet til oppvekst- og levekårsforhold som bolig, utdanning, arbeid og inntekt, fysiske og sosiale miljøer, fysisk aktivitet, ernæring, skader og ulykker, tobakksbruk, alkohol og annen rusmiddelbruk.

Kommunen skal fremme befolkningens helse, trivsel, gode sosiale og miljømessige forhold og bidra til å forebygge psykisk og somatisk sykdom, skade eller lidelse, bidra til utjevning av sosiale helseforskjeller og bidra til å beskytte befolkningen mot faktorer som kan ha negativ innvirkning på helsen.

Kommunen skal ha en skriftlig oversikt over helsetilstanden i befolkningen og positive og negative faktorer som virker inn på denne. Denne oversikten må vi lage selv ved hjelp av folkehelseprofilen, statistikk fra Folkehelseinstituttet og andre.

Påvirkningsfaktorer omfatter et bredt sett av faktorer på mange nivåer, slik som overordnede samfunnsstrukturer, levekår som oppvekstforhold, fattigdom/inntektsforhold, utdanning og miljøforhold i skole, arbeid og arbeidsmiljø, boligsosiale forhold, levevaner som røyking, ernæring, fysisk aktivitet, alkoholvaner, rusmiddelmisbruk, tilgang på sosiale møteplasser og gode nærmiljøer, risikoområder for ulykker, støyforhold, forurensningssituasjon mv.

Tilrettelegging av lavterskeltilbud står sentralt. Tiltakene skal være helsefremmende og forebyggende, favne grupper med spesielle behov og grupper som faller utenfor de ordinære aktivitetstilbudene.

Friskliv, Frisklivssentralen og folkehelsearbeidet må ha et nært samarbeid. Dette er definert i planen under videreutvikling av Frisklivssentralen.

Hovedmål:

Saltdal kommune vil gjennom medvirkning og tilrettelegging skape trivsel og livskvalitet – flere leveår med god helse for alle.

Delmål:

- Øke bevisstheten hos den enkelte til å ta ansvar for egen helse og gjøre gode livsstilvalg.
- Legge til rette for fysisk aktivitet for de som er lite aktive.
- Tilrettelegging av nærmiljø til bruk for alle årstider.
- Redusere helseforskjellene mellom sosiale lag, etniske grupper, kvinner og menn.
- Tilrettelegge for de funksjonshemmede i kommunen, slik at de kan ta del i tilbud og aktiviteter.
- Tilrettelegge for at minoritetsgrupper i kommunen kan delta på lik linje med resten av befolkningen.
- Gi informasjon om tilbudene.
- Tenke «helse i alt vi gjør».
- Satse mer på psykisk helse og forebygging.

Denne avtalen skal knyttes til et bredt anlagt folkehelsearbeid med følgende prioriterte områder:

- Fysisk aktivitet
- Kosthold
- Røykeslutt
- Psykisk helse
- Rusforebyggende arbeid
- Tannhelse

De prioriterte arenaer for folkehelse er:

- Barnehage og skole, inkludert videregående skole
- Arbeidsplass
- Bo- og nærmiljø

ORGANISERING FOLKEHELSE:

Arbeidsgruppe:

Arbeidsgruppen er tverrfaglig og består av representanter fra kultur, skole, plan- og utvikling, helse og familie, frivillige og bedrifter. Den møtes 5 ganger i året. Arbeidsgruppen behandler en årlig handlingsplan og evaluerer oppnådde mål og tiltak. Arbeidsgruppen må gjennomarbeide en konkret handlingsplan hvert år der det kommer klart frem hvilke tiltak som skal prioriteres. Arbeidsgruppen skal sørge for at kommunen går fra ord til handling i folkehelsearbeidet. Det sendes en årlig rapport om fremdriften i folkehelsearbeidet til Nordland Fylkeskommune.

Mye av det viktigste folkehelsearbeidet skjer utenfor kommunal forvaltning. Kommunen må støtte opp rundt ildsjeler, frivillige og foreldre som legger til rette for at det blir attraktivt å være aktiv og engasjert, både for ung og gammel.

Det betyr mye for psykisk og fysisk velvære å være i god form. Forskning viser at fysisk aktive barn er roligere på skolen og tar lettere til seg lærdom. Tilrettelegging for å oppnå økt fysisk aktivitet i befolkningen er et av de viktige områdene for kommunen å arbeide med. Helsestasjon, barnehager, skoler og Frisklivssentral må planlegge, organisere og utføre aktiviteter som gir barn og ungdom glede over å være fysisk aktiv og som presenterer de for muligheter som finnes for fysisk aktivitet så de finner sine områder. Her er Plan, utvikling og næring en sentral samarbeidspart for å bedre tilbudene.

Her er noen av **samarbeidspartnerne** i folkehelsearbeidet:

Gruppe 1: Barn/ungdom/oppvekst:

Røkland skole
Rognan barneskole
Rognan ungdomsskoleskole
Skolefaglig koordinator
Barnehagene
Helsestasjon
Plan og utvikling
Saltdal videregående skole
Kultur til barn og unge
Frivillige og foreldre
Saltdal Kirke

Gruppe 2: Voksne:

Friskliv
NAV
Bedriftshelsetjenesten
HEFA v/ rus-/psykiatri
Knaggen v/rus-/psykiatri
Kultur til voksne
Tannhelsetjenesten
Lag og foreninger
HERO-mottak
Mental Helse
Saltens Friluftsråd
Frivillighetsentralen
Saltdal Kirke

Etter utsendelse av forslag til ny folkehelseplan er innspill mottatt fra :

Avd. for fysio- og ergoterapitjenester: De mener det bør formuleres klare mål for å oppnå 1 times variert daglig fysisk aktivitet i skolene. Dette for å sikre god helse og normal vekst og utvikling.

Dette er foreslått tatt med i planen for å arbeide mot en helsefremmende skole.

Rognan Ungdomsskole: De mener det ikke lar seg gjennomføre med 60 minutter fysisk aktivitet hver dag på ungdomstrinnet. Vurdering av saksbehandler: Dette punktet er viktig for forebygging. Den fysiske aktiviteten kan legges til aktive friminutter ute eller i gymsal og undervisningen kan ha punkter med fysisk aktivitet spredt utover dagen. I tillegg er det gymtimer på skolen. På punktet om sunn kost vil de ha det presisert at skolen ikke skal tilby frokost eller lunsj til elevene. Dette er gjort.

Kirkevergen i Saltdal: Kirken vil være samarbeidspartnere. Dette er lagt inn i planen.

Rognan helsestasjon: De ønsker klare tiltak og konkretisering av tiltakene. De stiller spørsmål om det bør gjøres en prioritering. Vurdering av saksbehandler: Prioritering gjøres av den tverrfaglige arbeidsgruppen når den årlige handlingsplanen lages. Hver enkelt enhet lager sine planer basert på faget deres. Disse planene må være konkrete og målbare slik at det blir kvalitet over det forebyggende folkehelsearbeidet. Helsestasjonen ønsker i tillegg å være samarbeidspartnere i forbindelse med forebygging av rusproblemer, forebygging av mobbing og arbeid med funksjonshemmede. Dette er tilført.

Salten Friluftsråd: De vedlegger innspill som er gitt til Kommuneplan for fysisk aktivitet og naturopplevelse. Opprusting av uteanlegg for skoler og barnehager er tilført. De undres om det er lurt å prioritere tiltakene. Vurdering av saksbehandler: Det er viktige saker som Salten friluftsråd tar opp. Prioritering av tiltakene gjøres innenfor hver enhet. Noen av tiltakene krever samarbeid på tvers av enhetene og med frivillige. Her er det viktig at sektorovergrepene folkehelsearbeid er nøye gjennomdiskutert slik at det kan beregnes økonomisk i økonomiplanen. I tillegg ønsker de å bli ført opp som samarbeidspart. Dette er tilført.

Røde Kors omsorg: Telefonhenvendelse der de ønsker tilføyelse av lag og foreninger på punkt 4, 9 og 15. De ønsker også tilføyelse av psykisk helse under delmål. Dette er tilført.

FOLKEHELSEPLAN 2013- 2016.

MÅL OG TILTAK	ANSVARLIG OG SAMARBEIDSPARTNERE	KOSTNAD	TIDSRUM
1. Arbeide for å få helsefremmende skoler: etter kriterier fra Nordland Fylkeskommune. <ul style="list-style-type: none"> - Sunn kost - Aktivitet 60 min. per dag - Sosialt samspill og mestring - Naturopplevelse - Medvirkning - Forebygge rus og røyk/snus - Forebygge drop out fra ungdomsskole og videregående skole - Opprusting av uteanleggene 	Enhetsledere på skolene Lærere Helsestasjon Plan, næring og tekniske tjenester	Innenfor budsjettammene	Mål og planlegging årlig. Gjennomføring 2013,14,15,16. Evaluering årlig.
2. Arbeide for å få helsefremmende barnehager: etter kriterier fra nkf. <ul style="list-style-type: none"> - Sunn kost - Aktivitet - Sosialt samspill og mestring, psykisk helse - Naturopplevelse - Opprusting av uteanleggene 	Enhetsleder og barnehagestyrere på alle barnehagene Plan, næring og tekniske tjenester	Innenfor budsjettammene	Mål og planlegging årlig. Gjennomføring 2013,14,15,16. Evaluering årlig.

MÅL OG TILTAK	ANSVARLIG OG SAMARBEIDSPARTNERE	KOSTNAD	TIDSROM
<p>3. Tilrettelegge nærmiljøene for sosialt samspill og fysisk aktivitet</p> <ul style="list-style-type: none"> - Trygg skolevei - Balløkker - Aktivitetsløyper - Skøytebaner - Sykkelløype - Turstier - Skiløyper - Klatrejungel 	<p>Kultur Frivillige Lag og foreninger Plan, næring og tekniske tjenester Saltdal Kirke- Skulkeklubb</p>	<p>Innenfor budsjetttrammene. Nærmiljø- og folkehelsemidler kan søkes.</p>	Årlig
<p>4. Tilrettelegge for sosiale og aktive møteplasser</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kino - Samfunnshus - Slipen - Ungdomsklubb - Juniorklubb - Ferieklubb - Aktivitetshus i grender - Sang og møteplass for babyer og deres foreldre 	<p>Kultur Frivillige Grendelag Plan, næring og tekniske tjenester Saltdal Kirke</p>	<p>Kino 600 000 er planlagt. Ferieklubb er ikke fast på budsjettet</p>	2014
<p>5. Arbeide for å oppnå helsefremmende arbeidsplasser etter anbefaling fra Folkehelseinstituttet og Arbeidstilsynet</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sykle til jobben - Godt HMS arbeid 	<p>Ledere på arbeidsplassene Folkehelsekoordinator Bedriftshelsetjenesten</p>	<p>Innenfor budsjettet</p>	2013-16
<p>6. Arbeide for en god tannhelse til</p> <ul style="list-style-type: none"> - barn og unge - eldre - rus/psykiatri brukere 	<p>Folketannrøkta Helsestasjonen HEFA</p>	<p>Fylkeskommunens budsjett</p>	2013-16
<p>7. Forebygging av røyk og snus</p> <ul style="list-style-type: none"> - Arbeide mot å bli en røykfri kommune - Undervisning i skolene 	<p>Rådmann Enhetsledere for skolene Helsestasjonen Frisklivssentralen</p>	<p>Innenfor budsjettet</p>	Årlig

MÅL OG TILTAK	ANSVARLIG OG SAMARBEIDSPARTNERE	KOSTNAD	TIDSRUM
8. Forebygging av rusproblemer og avhengighet <ul style="list-style-type: none"> - Alkohol, tabletter og narkotika - Spilleavhengighet - Undervisning og temakvelder i skolene 	Rus- og psykiatritjenesten HEFA Helsestasjon Politiet Skolene	Innenfor budsjettet	2013-16
9. Forebygging av psykiske problemer <ul style="list-style-type: none"> - Prosjekt for ø-hjelp - Prosjekt for aktiviteter - Aktiv på dagtid - Styrke sosiale nettverk i nærmiljøet - Foreldreveiledning og undervisning i skolene 	Rus- og psykiatritjenesten Familierådgiver Helsestasjon Barnevern Barnehager og skoler Mental helse Frivillighetssentralen Knaggen	Innenfor budsjettet	I prosjekt perioden
10. Tiltak for overvektige og inaktive barn og familier	Helsestasjon Fysioterapitjenesten	Innenfor budsjettet	Årlig
11. Videreutvikle Frisklivssentralen	Leder HEFA i samarbeid med Friskliv, NAV, folkehelsekoordinator og legene	250 000 per år.	2013-16. Evaluering.
12. Kompetanseheving om folkehelsearbeidet til adm. og politikere	Rådmann Folkehelsekoordinator	-	Årlig
13. Motivere til mer bruk av naturen som rekreasjon <ul style="list-style-type: none"> - Sykkelstien kan videreutvikles - Nærmiljøkart - Trimkasser 	Kultur Plan, næring og tekniske tjenester Folkehelsekoordinator Frivillighetssentralen	Innenfor budsjettet	
14. Forebygge mobbing i barnehager, skoler, arbeidsplasser og på sosiale medier	Enhetsleder på skolene Enhetsleder barnehager Ledere på arbeidsplassene Foreldre Helsestasjon	Innenfor budsjettet	Årlig
15. Forebyggende arbeid til eldre og funksjonshemmede <ul style="list-style-type: none"> - Omtenksom stedsplanlegging - Aktivitetstilbud - Transport - Sitteplasser ved turmål som stranden, elva mm. 	Pleie og omsorg Kultur Frivillige Plan, næring og tekniske tjenester	Innenfor budsjettet	Årlig

MÅL OG TILTAK	ANSVARLIG OG SAMARBEIDSPARTNERE	KOSTNAD	TIDSRUM
16. Kartlegge folkehelse utfordringene i Saltdal som skal brukes i planarbeidet	Kommuneoverlegen HEFA	-	2013, rulleres hvert 4 år, men før ny planprosess i kommunen.
17. Utjevne sosiale forskjeller <ul style="list-style-type: none"> - Arbeid eller annen inntekt, dagtilbud - Lavterskeltilbud - Oppfølging av svakere stilte - Boligsosial handlingsplan - Inkludere minoritetsgrupper 	NAV Rådmann HEFA Flyktningekontoret Saltdal Kirke	Innenfor budsjettet	Årlig
18. Forebygge vold, spesielt innenfor nære relasjoner og ulykker som lårhalsbrudd, drukning, brann- og trafikkskader.	HEFA Plan og utvikling Pleie- og omsorg	Innenfor budsjettet	Årlig

Hver enkelt enhet i kommunen og frivillige lag og foreninger kan søke om folkehelsemidler i samarbeid med folkehelsekoordinatoren og nærmiljømidler i samarbeid med kulturetaten.

Ressurser:

- Folkehelsekoordinator i 50 % stilling.
- Frisklivskoordinatorer 2 x 20 % stillinger
- Leder for frisklivssentral 50 % stilling, start 1.5. 2013.

Økonomi:

Når det gjelder økonomi er det særlig forebygging innenfor røyk, rus, psykisk helse og skader/ulykker som raskt vil gi synlig sparte utgifter. Inntjente helseeffekter på lang sikt som følge av godt aktivitetsnivå og sunn ernæring vil være vanskeligere å beregne, men vil ha stor nytte for alle. Kostnader på tvers av etatene for å oppnå et felles mål i folkehelsearbeidet må komme klart frem i økonomiplanprosessen.

Samarbeid

Saltdal kommune har mange planer. Sentrale planer som må samarbeide om mål og tiltak i folkehelsearbeidet er oppvekstplanen og plan for fysisk aktivitet og naturopplevelser.